

RAZGOVOR Marijan Gubina, autor romana »260 dana«, uoči istoimene j

Emocije su naš najveći dar, no ujedno i naš najveći teret

Naravno da se bojite za svoj život, naravno da je teško kada vas muče fizički i psihički, no gledajući kako vam muče oca ili siluju sestru; to je nešto što se ne može usporediti sa strahom za vlastiti život. Možemo razdvojiti osjećaj tada, kada sam bio dijete i to proživljavao, i danas kada sam i sam roditelj. Jako je velika razlika

Scena iz predstave »260 dana«

U slavonskom mjestu Dalj u ljeto 1991. godine tada deseto-godišnji Marijan Gubina sretno je proživljavao djetinjstvo u svojoj šesteročlanjoj obitelji, sve do kobnog 1. kolovoza 1991. kada je zajedno s obitelji utamničen u srpskom tranzitnom logoru, gdje nepunih devet mjeseci bivaju izloženi najokrutnijim oblicima nasilja.

Svoju je tragičnu sudbinu pretočio u autobiografski roman »260 dana«, koji je do danas preveden na 15 jezika, a prije dvije godine na svojim ga je daskama, u režiji Dražena Ferencine, uprizorilo Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku. Ta nagrađivana predstava odigrana je u pulskom INK-u u studenom 2015., a večeras otvara Međunarodni festi-

val komornog teatra »Zlatni Lav« u Umagu, koji u svom 18. izdanju traje do 1. srpnja. Povod je to za razgovor s Marijanom Gubinom, danas aktivnim humanitarcem i mirotvorcem.

– Moja sestra Helena imala je šest godina, ja deset, sestra Gabrijela 12, a sestra Zorana 20 godina. Najmlađe dijete logora imalo je tri

mjeseca. Dob nas nije spasila da ne budemo izloženi najtežim oblicima psihičkog i fizičkog mučenja. Premlaćivanja, radne obaveze, gledanje mučenja oca, majke, drugih Hrvata, sve to postalo je dio naše svakodnevice. Svakodnevnica je bila i glad i strah. Iako sam prije 25 godina, 16. travnja 1992. godine s dijelom obitelji

»razmijenjen«, još uvijek ponekad osjetim tu glad i taj strah – kaže Marijan Gubina.

Kalvarija ne prestaje

Iako u takvom popisu zla i nema previše smisla uspoređivati patnje, no je li teže bilo podnositi vlastitu bol ili mučenje roditelja i sestara?

– Kada pričamo o toj i takvim tragedijama, izrazito je teško nešto odvojiti, no neupitno je da je puno nezahvalnije bilo gledati mučenje članova moje obitelji. Naravno da se bojite za svoj život; naravno da je teško kada vas muče fizički i psihički, no gledajući kako vam muče oca ili siluju sestru; to je nešto što se ne može usporediti sa strahom za vlastiti život. Možemo razdvojiti osjećaj tada, kada

Ne osuđujem, ne mrzim. Nemojte ni vi!

Ovim riječima Marijan Gubina otvara svoj autobiografski roman:

»Sve vas pozivam da, prije nego što nekoga osudite, prije nego nekome učinite loše, pročitate moje iskustvo i ne uvedete sebe u napast da činite loše, niti zbog nacionalizma, niti zbog rasizma, vjerskih opredjeljenja, niti čega drugoga. Ja, Marijan Gubina, ne osuđujem, ne mrzim. Nemojte ni vi!«

predstave koja večeras otvara umaški »Zlatni Lav«

Marijan Gubina na predstavljanju knjige »260 dana« u riječkom Ex librisu

“*Ja nisam vođen ovetom, pa ni u kontekstu te teze. No činjenica je da onaj tko se služi nasiljem teško podnosi osobu koja se služi ljubavlju i nenasiljem. Moj oprost došao je iz odgoja i vjerničkog života*”

sam bio dijete i to proživljavao, i danas kada sam i sam roditelj. Jako je velika razlika. Svih sam ovih godina mislio da sam svjestan boli koji su proživljavali moji roditelji, no tek kad sam postao roditelj znam, odnosno osjećam što su moji roditelji proživjeli. Nezamislivo mi je danas da netko muči moju obitelj, da mi siluju dijete, a da ja vezan, bespomoćan to moram proživljavati.

Život vas nije mazio ni nakon logoraškog iskustva. Otac vam je umro neposredno nakon izlaska iz logora, a kasnije ste izgubili sestru u prometnoj nesreći.

– Moja kalvarija nije prestala izlaskom iz logora. Nažalost, trajala je do 2002. godine, još deset godina. Nakon izlaska iz logora nizale su se nesreće. Nažalost, nije postojao sustav koji bi pravovremeno i dostatno brinuo o žrtvama rata, posebno o civilima. Nakon gubitka oca i gubitka mlade sestre, ostatak obitelji bio je disfunkcionalan. Majka i sestre nisu se mogle nositi s teškim oboljenjima, tako da su svi vodili život razdvojeno. Sestre su se udale, a ja sam 1995. godine, kao 14-godišnjak, završio na ulici i ponovno doživio osjećaj da ću umrijeti od gladi. Spavao sam u parkovima, provalji-

vao sam u podrume da bih imao gdje prespavati.

Andeo čuvar

Pišete u romanu da je u nošenju s traumama ključno bilo odvojiti srce od mozga, osjećaje od razuma.

– Očito je da sam ja na svom putu uvijek uz sebe imao anđela čuvara i očito je da mi je, unatoč proživljenoj kalvariji, Bog dao zdrav razum. Proživio sam silne traume koje su utjecale na moj razum. Kao dijete sam saznao. Davno sam postao svjestan da su emocije naš najveći dar, no ujedno i naš najveći teret.

Bi li vam bilo lakše da ste tragediju doživjeli kao odrastao čovjek, a ne kao desetogodišnji dječak?

– Teško je to reći. Ovisi o osobi. Ne nose se jednako u nedaćama ni djeca ni odrasli. To je nemoguće ocijeniti. Da se danas, ne daj bože, nađem u takvoj situaciji, bez obzira na svu moju snagu, mislim da ne bih to ponovno izdržao.

Kažu da je oprost najbolja osveta. Kako ste se vi nosili s porivom osvete?

– Ja nisam voden osvatom, pa ni u kontekstu te teze. No činjenica je da onaj tko se služi nasiljem teško podnosi osobu koja se služi ljubavlju i nenasiljem. Moj oprost došao je iz odgoja i vjerničkog života.

Projekt »260 dana« polučio je odlične rezultate.

– Da, nakon što je prošlo šest godina od početka projekta, a dvije godine od praizvedbe predstave i kad je iza nas davno obilježena pedeseta izvedba predstave »260 dana«, veseli razvoj cjelokupnog projekta. Još se sjećamo prijašnjih nagrada: 25. Marulićevi dani u Splitu donijeli su nagradu za dramaturgiju teksta Ani Prolić, kao što su svi sudionici pro-

Dobri i zli

Kako danas, nakon svoje tragedije, gledate na suživot sa Srbima u Hrvatskoj?

– Kao vjernik sam odgojen da ljude dijelim na dobre i zle. Poučen životnim iskustvom, potvrđujem vjeru i apeliram na sve građane da se potrudite odvojiti emocije od razuma kada se upoznaju s tragedijom hrvatskog naroda. Posebno ističem da ne možemo zanemariti činjenicu da su postojali i određeni Hrvati koji su počinili zlodjela nad nekim Srbima, kao što ne možemo zanemariti činjenicu da je više od deset tisuća momaka srpske nacionalnosti nosilo uniformu Hrvatske vojske. Ono što mene posebno zabrinjava jest to što se ne prihvaća činjenica da su trenutno najugroženija skupina ljudi u Hrvatskoj srpska djeca, koja žive na bivšim okupiranim područjima Hrvatske.

Zašto?

– Zato što smo im nametnuli teret grižnje savjesti, a zbog toga iz te populacije dobivamo dvije skupine: jednu koja mrzi sve što počinje sa slovom H, i ta su djeca danas u Vojvodini u vojnim kampovima. Druga skupina je krajnje asocijalna, čime dobivamo dva problema. Prva skupina će nam biti problem za deset godina, kada će težiti terorizmu, a druga će biti problem jer ćemo o njima morati skrbiti. Na mojim predavanjima u školama, srpska djeca mi prilaze i govore: »Čika Marijane, nije moj tata radio što je radio moj stric«. I drugo: »Čika Marijane, zar vi nas stvarno ne mrzite?«. Ti primjeri samo potvrđuju to što govorim i to je jedna od najvećih tragedija. Odgovornost je na nama. Nije dovoljno reći »ne ponovilo se«, nego svi zajedno moramo raditi na tome da se ne ponovi.

jekta na istom festivalu nagradeni Nagradom publike za najbolju predstavu. Uslijedio je ubrzo i 22. festival glumca, na kojem je predstava »260 dana« dobila nagradu za najbolju predstavu u cijelosti i, naposljetku, krajem 2015. godine uslijedile su dodatne dvije nagrade koje HNK Osijek upisuje u povijest nagrađivanih predstava, s ukupno pet nagrada za jednu predstavu u jednoj godini – to su Nagrada hrvatskog glumišta za najbolju dramaturgiju i Nagrada za najbolju predstavu. Nadamo se i nagradi na renomiranom 18. međunarodnom festivalu komornog teatra »Zlatni Lav« u Umagu.

Zoran ANGELESKI